

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL DENEYİMİ DERSİNİ ALGILAMA DÜZEYLERİ

Öğr.Gör.Dr.Gülten HERGÜNER *

Öğr.Gör.Sibel ARSLAN**

Arş.Gör.Hakan DÜNDAR ***

ÖZET

Bu çalışma, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin Okul Deneyimi I dersine başlamadan önce, derse ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada öğrencilerin Okul Deneyimi I dersi ile ilgili algılarını belirlemek için bir anket uygulanmıştır. Kırıkkale Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 1.sınıfına devam eden 51 öğrencinin tamamına ulaşıldığından örneklem alınmamıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin kişisel özelliklerine uyduğu ve öğretmen olmayı istedikleri; Okul Deneyimi dersinin gelecekteki öğrenim yaşantılarını şekillendirmede yardımcı ve öğretmenlik mesleğini daha iyi tanımada önemli olduğunu algıladıkları belirlenmiştir. Ayrıca spor yapmış veya spora yatkın olanların, Okul Deneyimi I dersinde başarılı olacakları konusunda, hiç spor yapmamış veya yeterince uğraşmamış olanlara oranla daha az kaygılı ve kendilerine daha güvenli oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul deneyimi, öğretmen, öğrenci, yetenek, uygulama.

ABSTRACT

This research is carried out to determine the students' who are studying at Kırıkkale University Faculty of Education Physical Education and Sports Teaching Department perceptions about School Experience I course.

In this research a survey is applied to the students in order to determine students' perceptions about this lesson. As all of the students are included to the survey, a sample group wasnot chosen.

As a conclusion of the research; it is pointed out that teaching career is appropriate to personal qualifications and expectations of the students; School Experience I course is thought to direct their future education and help them to understand teaching career better. Besides those who are practising sports or have ability in sports are more confident and less worried than those who never practiced or interested in sports.

Key Words: School experience, teacher, student, ability, practice.

* Pamukkale Ün. Eğitim Fak. Beden Eğitimi ve Spor Bl.

** Kırıkkale Ün. Eğitim Fak. Beden Eğitimi ve Spor Bl.

*** Kırıkkale Ün. Eğitim Fak. Sınıf Öğr. Böl.

GİRİŞ

En değerli, en kutsal yatırım insana ve onun eğitimine yapılan yatırımdır. Çünkü eğitim kalkınmanın temel taşıdır, sıçrama tahtasıdır. Bu nedenle, başta ulu önder Atatürk olmak üzere Cumhuriyeti kuranlar, eğitimi hem Türkiye Cumhuriyeti'nin hem de demokrasinin alt yapısı olarak kabul etmişlerdir.

Eğitim “ bireyler için yüksek bir yaşam düzeyi elde etmenin, toplumlar için de gelişme ve ilerlemenin, çağdaş ülkeler arasında yer almanın başlıca yoludur. Eğitim kalkınmanın temelidir”¹. Eğitimin temelini de iki önemli öge oluşturur: Öğrenci ve Öğretmen. Bu iki öge önemlidir. Çünkü birisi ülkenin geleceğidir, diğeri gelecek kuşakların mimarıdır.

Türk toplumunun çağın hızla gelişen ve değişen ortamına cevap verebilecek nitelikte bir eğitime ve çağın gerektirdiği yeterliliklere sahip insanlar yetiştirebilecek kapasitede, çok iyi eğitim almış öğretmenlere ihtiyacı vardır. Çünkü öğretmen eğitimin temel ögesidir ve “bir ülkenin gücü, geleceği ve görünümü öğretmenin yeteneğine ve başarısına bağlıdır”². Ülke geleceğini teslim alacak çocukların, hak ettikleri yarınlarla karşılaşmaları için öncelikle onlara şekil verecek olan öğretmenlerin etkin ve verimli olmaları sağlanmalıdır.

Atatürk'ün şu sözlerinde öğretmende olması gereken özellikler açıklanmıştır³:

- Öğretmen eğitimin temel unsurudur. Yeri hiçbir şekilde doldurulamaz.
- Öğretmen insan mimarı, insan mühendisidir.
- Her güzel, doğru, iyi ve büyük değerde öğretmenin emeği ve payı vardır.
- Akıl, bilgi, sevgi, saygı, hak, adalet gibi insanlığın en yüce değerleri öğretmenin karakteri ve niteliğidir.
- Öğretmen bilgiden de öte, gerçekte rehber, yol göstericidir. Öğretmen bilgi için olduğu gibi heyecan ve sevgi kaynağıdır da...
- Öğretmen erdemli insan modelidir.
- Öğretmen demokratik kişi örneğidir. Öğrenci ile arasında sevgi ve saygının esas ve iletişim kanallarının açık olduğu öğretmen davranışları, istenilir demokratik davranışlardır. Sağlıklı davranışlardır.
- Teknoloji maddi güçtür. Bunun için eğitimde teknoloji kullanıldığı oranda öğretmen, kendisine daha fazla gereksinim duyulan kişidir.
- Öğretmen, sıradan biri değildir. Öğretmenlik bir uzmanlığı gerektirir.

Ancak son kırk yıldır hatta 1950'den beri uygulanan öğretmen yetiştirme politikası yanlıştır. Yukarıda sıralanan öğretmen nitelikleri aranmamaktadır. Bu yanlışlıkta ısrar edildikçe ilkesiz, idealsiz ve ülküsüz,

¹ KAYA, Y. K.; İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış, s.4, Ankara, 1993.

² ATAÜNAL, A.; Türkiye'de İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu, M.E.B.;Yükseköğretim Genel Md., s.11, Ankara, 1994.

³ ATAÜNAL, A.; Öğretmenlik Mesleğine Giriş ve Nasıl Bir İnsan, 20 Mayıs Eğitim, Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını, 3, s..52, Ankara, 2000.

yalnızca diplomaya sahip kuşaklar yetişecektir. Oysa bugün çağdaş dünya ilkeli, ülkü ve ideal üstün seçkin beyinler yetiştiriyor ve bu nitelikte beyinler transfer ediyor. Ayakları üzerinde özgür ve bağımsız kalmak isteyen her ülke diplomalıların adedini çoğaltmak yerine bu erdemlerle donanmış bilimsel zekâlar geliştiriyor. Bu da gerçek öğretmenin varlığına bağlıdır⁴.

Birinci sınıf eğitim sistemi olmayan bir ülkede mükemmellik olamaz. Aynı şekilde nitelikli öğretmenlerin olmadığı eğitimde de mükemmellik olamaz. Programlar değiştirilebilir, daha fazla araç-gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilebilir, okul saatleri uzatılabilir, fakat nitelikli öğretmenler olmadan değişiklikler istenilen etkiyi yaratamaz. Bir milletin, toplumun, bireyin hayatında değişikliklerin olması kaçınılmazdır. Önemli olan bu değişikliklerin istenilen yönde olmasıdır⁵.

Eğitim süreci nitelikli insanı yetiştirmeye çalışan bir eylemler bütünüdür. Eğitimin niteliğinin yükseltilmesi ile yetiştirilmesi amaçlanan insanın sahip olduğu bilgileri sadece zihinsel değil, davranış ve tutum düzeyinde de yansıtabilen üretken bir insan olması beklenir⁶.

Ülkemizin yeterli sayıda, iyi yetişmiş nitelikli öğretmene ihtiyacı bulunduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Ülkemizde, öğretmen ihtiyacı ve yetiştirilecek öğretmenin nitelikleri Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenmektedir. Bakanlığın istediği yeterliklere sahip öğretmenleri yetiştirme işlevini de Eğitim Fakülteleri üstlenmektedir.

Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi amacına yönelik olarak 1994 yılında uygulamaya konulan YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde öğretmen adaylarına öğretmenlik formasyonunun yeterince kazandırılması amacı ile 1997-1998 Eğitim-Öğretim yılı itibariyle üniversitelerin eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde ders programına "Okul Deneyimi" dersi konulmuştur. Okul deneyimi uygulamasının amacı: hizmet öncesinde okul iklimine alışmak, okuldaki yapılanmayı kavramak, okuldaki birim ve unsurları tanımak ve öğretmenlik için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazanmak olup, daha çok gözlem ağırlıklıdır. Haftada 5 saat olarak konulan bu uygulamanın 4 saati okulda, 1 saati ise fakültede gerçekleştirilmektedir. Uygulamanın fakültede gerçekleştirilen bir saatlik kısmında, öğretmen adayları, rehber öğretim elemanı ve uygulama okulundaki rehber öğretmenlerin gözetiminde uygulama okullarında kazandıkları deneyimleri tartışarak eksiklerini giderme imkanı bulmaktadırlar⁷.

Sayıları hızla artan eğitim fakültelerinde, öğretmen adaylarının niteliklerini de geliştirebilmek amacıyla programlara alınan Okul Deneyimi dersi, "öğretmen adaylarına, öğretmen olma yolunda karşılaştıkları birçok sorunu tanıtan yapılandırılmış gözlem ve etkinlikler süreci" olarak

⁴ ATAÜNAL, A.; A.g.e., s.53, 2000.

⁵ ÖZDEMİR S. YALIN H.İ.; Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği, 1. basım, Nobel Yayıncılık, s.11, Ankara, 1998.

⁶ DEMİR, K. ; "Eğitim Fakültelerinde Nitelik Bunalımı", Eğitim Araştırmaları Dergisi, s.27-30, Mart-2000.

⁷ HARMANDAR, M. ve diğerleri; "Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi", Milli Eğitim Dergisi,Sayı: 148, s.3-6, 2000.

tanımlanmaktadır. Bu süreç “öğretmen adaylarının okullarda gözlem yapmaları,gözlemleri üzerinde düşünmeleri ve öğretmenlik becerilerinde deneyim kazanmaları için” önemlidir.⁸ Haftalar geçtikçe, “ etkinlikler ”, öğretmen adaylarının başarılı bir öğretime katkıda bulunan bazı farklı yetenekleri öğrenmelerini sağlar⁹.

Hizmet öncesi eğitimde meslek bilgisi dersleri kapsamında öğretmenlik uygulamalarının da çok önemli bir yeri vardır; çünkü kuramsal bilgiler öğretmen adayları için ancak uygulama etkinlikleri sırasında anlamlı hale gelmektedir ¹⁰.

Zeichner, “uygulama yapmak yeni bilgi, beceri ve davranışların kazanılmasında oldukça önemlidir” diyerek deneyimin öğrenme ve öğretme sürecine katkısını vurgulamaktadır. Araştırmalara göre, uygulamaya katılan öğrencilerin deneyim süreçlerinden faydalanma miktarları ve şekilleri farklıdır. Ancak öğrencilerin çoğu, uygulamanın, hizmet öncesi eğitimin en önemli kısmı olduğuna ve gerçek öğrenmeyi sağladığına inanmaktadırlar. Çünkü öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin davranış ve rolleri benimsemelerinde yapılan uygulamaların etkisi büyüktür. Uygulama süreci adayın kuram ve uygulama arasındaki ilişkiyi anlamasında işlevsel bir niteliğe sahiptir ¹¹.

Bilgi, uyum sağlama ve sonraki uyumlara hazırlıklı olmak için vazgeçilmez bir araçtır. Bu nitelikteki bilgi, öğretmen adayının sadece eğitimini değil, mesleki gelişimini amaçlayan bir ortamda çok boyutlu, düşünen uygulamacı olarak yetişmesini sağlayacaktır. Yetenek,yönelim ve beceri kazanımının da bu uyuma yönelik bilgiyle gerçekleşeceği açıktır¹².

Bilgi, uygulamanın ve denemenin sonucunda geliştirilmektedir. Bugün kurama dayalı uygulama yapıldığı gibi, uygulama sonucuna göre kuramı da geliştirmek mümkün olmaktadır. Bugün kuram ve uygulama bir bütünün ayrılmaz parçaları olarak kabul edilmektedir ¹³. Edinilen bilgilerin kime, nerede ve nasıl öğretileceğinin bilinmesi gerekmektedir ¹⁴.

Öğretmen adayları, kuramsal bilgilere gerçek sınıf ortamında gerek duydukları konusunda güdülenmedikçe, bu bilgileri öğrenmek için çaba harcamamaktadırlar. Uygulama olanaklarını gören ve kendilerinden beklenen

⁸ SANDS,M.; D.A. Özçelik; Okullarda Uygulama Çalışmaları (Ortaöğretim), YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, s.2, Ankara, 1997.

⁹ ORAL, B., A., Dağlı; “Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları”, Çağdaş Eğitim, s.18-24, Mayıs-1999.

¹⁰ KÜÇÜKAHMET, L.; Öğretmen Yetiştirme (Programları ve Uygulamaları), s.38, Ankara, 1993.

¹¹ GÜÇLÜ, N. ; M., Güçlü; “Öğretmen Eğitiminde Nitelik Sorunu”, Modern Öğretmen Yetiştirilmede Gelişme ve İlerlemeler Sempozyumu, s.48-62, Ankara, 1996.

¹² KÜLAHLIOĞLU, S.; “İyi Öğretmenlik Yetenek mi? Beceri mi?”, Eğitim Araştırmaları Dergisi, s.52-58, Ekim-2000.

¹³ DOĞAN, H.; M. Kurt ; “Eğitim Sistemimizde Kuram ve Uygulama İlişkilerinin Değerlendirilmesi”, Eğitim Araştırmaları Dergisi, s.21-30, Ekim-2000.

¹⁴ TEMEL, A.; “Öğretmenin ve Eğitimin Niteliği”, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, Bildiriler II-2, s.233, Milli Eğitim Basımevi, Ankara,1993.

davranışların farkına varan öğrencilerin güdülenme düzeyleri büyük bir olasılıkla artacaktır ¹⁵.

Hemen herkesin güdülü olduğu bir alan vardır. Bazıları ün kazanmaya, bazıları zengin olmaya, bazıları da öğrenmeye güdülüdür. Ün kazanmak isteyen kişi bunun yollarını ararken, öğrenmek isteyen kişi ise öğrenme ile ilgili okuma, araştırma, konferansları izleme vb. işlerle uğraşacaktır. Yani birey kendi gereksinimlerini karşılayacak, ilgi duyduğu, yapabileceği etkinliklere diğerlerinden daha fazla katılacaktır. Kuşkusuz eğitimciler için önemli olan öğrenme güdüsüdür. Öğrenme güdüsünün ne denli önemli olduğu öğrencilerin güdüsüzlüğünden şikayet eden, öğrencilerini nasıl güdüleyeceğini araştıran öğretmenlerin açıklamalarında açıkça görülebilir. Birçok öğretmen için iyi öğrenci öğrenmeyi isteyen yani güdülü olan öğrencidir. Bu anlayışın temelinde güdülü öğrencilerin öğretmenin işini kolaylaştırıyor olması bulunmaktadır ¹⁶. İşte öğreten olmaya güdülenmiş, mesleğe isteyerek ve başararak girmiş öğretmen adayları öğrencilik döneminde daha kolay öğrenebilir ve kendini iyi yetiştirebilir. Aynı zamanda da başarılı birer öğretmen olabilirler. Okul Deneyimi I ve II dersleri de öğretmen adaylarına okulu ve öğretmenliği tanıtan, sevdiren ve motive eden önemli bir uygulama dersidir.

Okul Deneyimi için uygulamaya giden öğrenciler tecrübeli ve ilgili öğretmenler sayesinde mesleğe daha olumlu bir bakış açısı ve motivasyon sağlayacaklardır. Mesleğine bağlı, başarılı öğretmenlerin yetiştireceği öğrenciler de öğrenmeye ve öğretmeye, motive olmuş ve güdülenmiş olacaktır.

Cryns ve Johnston'ın da belirttiği gibi (1993) öğretimlerini değerlendirmeleri ve yansıtmaları için yeterli süre sağlandığında ve özendirildiklerinde öğretmen adayları kendilerine daha çok güvenmekte ve bunun sonucunda öğretim uygulamaları ile ilgili inançları değişikliğe uğramaktadır ¹⁷.

Okul Deneyimi I dersi etkinlikleri öğretmenlik mesleğini seçmiş olan öğretmen adaylarını daha yolun başında bu kararlarını gözden geçirerek "tamam mı, devam mı" sorusuna vereceği cevap neticesinde kendini geleceğe hazırlamasına yardımcı olacaktır ¹⁸.

Birçok bilişsel kuramcı, öğrencilerin doğal ortamda sorunlarla karşılaşarak yaşantılar kazandıklarında daha çok öğrendikleri ve öğretimin, yaratıcılık özelliğinin arttığı görüşündedirler. Örneğin Bruner'e göre öğrenme düzeyi, dinlemeden gözlem yapma ve uygulamaya doğru artmaktadır ¹⁹.

¹⁵ BAĞCIOĞLU, G.; Genel, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri; Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.6, Ankara, 1997

¹⁶ AÇIKGÖZ, K.; Etkili Öğrenme ve Öğretme, 1. Baskı, Kanyılmaz Matbaası, s.181, İzmir, 1996.

¹⁷ KOÇ, G. ; Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Öğrencileri Üzerindeki Etkileri, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Y.L. Tezi, s.4,7, Ankara,1998.

¹⁸ KORKMAZ, İ.; S.Akbaşı; "Okul Deneyimi Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi", Eğitim Araştırmaları Dergisi, Ekim-2001.

¹⁹ BAĞCIOĞLU, G.; A.g.e., s.6

Bir uygulama dersi olan Beden Eğitimi, “bulunduğu zamanda, temel değerler ve birikimler doğrultusunda insanların hareketliliklerinde yapısal, duygusal, sosyal dengelerini ve uyumlarını sağlayan en önemli etkidir. Gelişmenin iyi, güzel, olumlu doğrultuda olmasını sağlar. Tüm içgüdülerimizi ve çevreye uygun davranış özelliklerimizi düzenler”²⁰. Beden Eğitimi ve Spor dersi salt psikomotor gelişmeyi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda fiziksel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişmeyi de sağlamaktadır²¹.

Eğitim bütünlüğü içinde, bireyi ve toplumu eğitmede Beden Eğitimi ve Spor araç olarak kullanılırken amaç olarak da yapılmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor öz varlığımız olan bedensel ve ruhsal sağlığımızı doğrudan etkiler. Zihinsel olarak da uyanık, disiplinli ve bilinçli olmamızı sağlar. Bedensel olarak daha güçlü, kuvvetli ve dayanıklı, iş verimi daha yüksek, becerili, yaratıcı ve üretken olmamıza yardım eder. Toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli bir toplum oluşturur. Çocuğun içindeki saldırganlığın ve geçimsizliğin törpülenmesi ya da yetişkinin günlük yaşamındaki tekdüzeliğin verdiği gerginliğin giderilmesi Beden Eğitimi ve Spor etkinlikleri ile gerçekleşir²².

Bu anlamda Beden Eğitimi, diğer eğitim elemanlarıyla organize olarak yapısal, duygusal, sosyal istendik davranış özelliklerini kazandıran, geliştiren bir olgudur²³.

Beden Eğitimi dersi ve bu derse bağlı olarak yapılması gereken tüm etkinlikler hiçbir zaman bir başka derse benzememektedir²⁴. Bu görüş doğrultusunda Beden Eğitimi öğretmeni de her zaman bir başka branş öğretmeninden farklı olmak durumundadır. Çünkü Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin eğitim kurumlarındaki yeri ve öneminin özel bir konumu vardır:

“Öğrencinin, toplumun, öğretmenlerin gözünde farklıdır. Şekliyle, davranışlarıyla ilgi odağıdır. Doğal liderdir. Eğitim bütünlüğü içinde teorik ve uygulamalı birikimlerini aktaran, Beden Eğitimi ve Spor değerlerini kazandıran, bu doğrultuda öğrencilerin yeteneklerini oluşturan, geliştiren eğitimcidir, öğreticidir. Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili beklentileri olan öğrencilerce, yöneticilerce, gençlerce, takım yöneticilerince ilk anda bir umut kaynağı ve kurtarıcıdır. Toplumsal olarak yapısal, duygusal ve sosyal farklılıkları dengeleyen, uyum sağlama görev ve sorumluluğunu üstlenen kişilerdir”²⁵.

²⁰ ÖZYİĞİT, C.; “Hareket”, 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, s.77-82, İzmir,1991.

²¹ ŞEN, H.; “Sportif Etkinlikte Bulunan (Sporcu) Lise Öğrencileriyle Bulunmayanların Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması”, 2. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, s.345-351, Manisa, 1993.

²² YOLCU, İ.; “Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi”, 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, s.69-72, İzmir,1991.

²³ ÖZYİĞİT, A.g.e., s.11.

²⁴ KOÇ, Ş. ; “Değişik Kesimlerin Okul Beden Eğitimi Görüş ve Değerlendirmelerine İlişkin Bir Araştırma”, 2. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, s.437-449, Manisa,1993.

²⁵ ÖZYİĞİT, A.g.e., s.11,

Bedenen, ruhen, zihnen ve sosyal olarak arzu edilen insanı yetiştirmede çok önemli fonksiyonlar üstlenen Beden Eğitimi ve Spor olgusunun istenildiği gibi netice verebilmesi bu alanda görevli öğretmenlerin etkin çalışmalarına bağlıdır. Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni alanı itibariyle öğrenci ile daha yakın diyalog kurabilme ve etkileme şansına sahiptir. Öğrencinin en çok izlediği , sevdiği, yakın bulduğu ve güvendiği öğretmendir ²⁶.

Öğretmen özellikleri ile öğrenci başarısı arasında kuvvetli bir ilişki olduğu araştırmalarla da kanıtlanmıştır. Rosenshine bir çalışmasında öğrenci başarısı ve bazı öğretmen özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğretmenin bilişsel, sosyal, duygusal ve akademik özellikleri görevinde etkili olmaktadır ²⁷.

Beden Eğitimi ve Spor, genel olarak ferdi yönden insan sağlığı, karakter gelişimi, morali ve verimliliği, millî yönden sağlam, güçlü, ortak duygu, davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan ilgili, en etkili bir eğitim, sağlık faaliyetidir. Bu bakımdan zihnî ve fikrî gelişimin, ancak bedeni gelişimle uyumlu ve dengeli olması halinde insanın ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabileceğinde tam bir görüş birliği vardır ²⁸.

Günümüzde toplumlar sağlıklı kuşaklar yaratmak için Beden Eğitimi ve Sporunu genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak görmektedirler. Onun için de olayı bir devlet politikası olarak benimseyip insan yaşamının her devresini kapsayacak biçimde yürütürler. Özellikle okullar Beden Eğitimi Spor etkinliklerinin sevdirmesinde ve uygulanmasında önemli yer tutarlar. Bunu da ancak bu işten bilimsel olarak anlayan eğitimcilerin olmasıyla yani Beden Eğitimi öğretmenleriyle sağlamaktadırlar ²⁹.

Oysa Türkiye’de Beden Eğitimi ve Sporda beklenen başarı elde edilememiştir. Bunun önemli bir nedeni de yetiştirilen Beden Eğitimi öğretmeninin çağın istenen şartlarını gerçekleştirememiş olmasıdır. Tabii bunun dışında birçok nedenin de bulunduğu bir gerçektir³⁰. Örneğin; Yetenek sınavıyla Beden Eğitimi Bölümlerine giren öğretmen adayları bugünkü sistemde yetenek açısından istenen kriterleri ve standartları gerçekleştiremedikleri halde, ÖSS puanları yüksek olduğu için rahatlıkla bölüme girebilmektedirler. Oysa bu adaylara öğretmen olabilmek için gerekli kişisel ve psikolojik özellikleri taşıyıp taşımadıklarına yönelik bir test ya da mülakat ve fiziki uygunluk sınavı da uygulanmalıdır. Bu sistem devam ettiği müddetçe eğitim öğretim camiasına yeteneksiz öğretmen adayları girmeye devam edecektir.

²⁶ YETİM, A.; “Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Sosyal Görevleri”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı:3, s.222-234, 1999.

²⁷ KOÇ, g.: A.g.e., s.7

²⁸ Devlet Planlama Teşkilatı, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel, İhtisas Komisyon Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, s.15, Ankara, 1983.

²⁹ BİLGE N.; Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayını, Birinci Baskı, s.3, Ankara, 1989.

³⁰ BİLGE N.; A.g.e. s.3

Bu bağlamda eğitim içinde farklı bir sorumluluk üstlenen Beden Eğitimi öğretmenlerinin seçilmesinde ve yetiştirilmesinde ayrı bir titizlik gösterilmelidir.

Ön kayıttan sonra yapılan ve binlerce kişinin başvurduğu bir özel yetenek sınavında başarı kazanarak bölüme gelmiş olmaları nedeniyle, Beden Eğitimi öğretmenliğine istekli oldukları düşünülen Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği bölümü öğrencilerini; öğretmenlik mesleğinde başarıya götürecektir eğitim sürecinde önemli bir aşama olan okul deneyimi dersi ve 8. dönemde alacakları öğretmenlik uygulaması, öğretmenlik mesleğine çabuk uyum sağlama , mesleki sorumluluk ile mesleki sıkıntılara hazırlıklı olma ve mevcut eğitim sistemine göre kendilerini yetiştirmeleri açısından son derece önemlidir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı; öğretmen adaylarına, öğretmenlik özellikleri kazandırmada büyük katkısı olduğu bilinen okul deneyimi çalışmalarının, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 1. sınıfa devam eden öğrenciler tarafından Okul Deneyimi I dersine başlanmadan önce nasıl algılandığını tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırma, “betimleme-survey” yöntemiyle yapılmıştır. İlk aşamada konuyla ilgili literatür taranmış, daha önce yapılmış araştırma sonuçları incelenerek çalışmaya ışık tutacak teorik çerçeve hazırlanmıştır. Bu bilgiler ışığında amaca yönelik hazırlanan anket formu öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini 2001-2002 öğretim yılında Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü oluşturmuştur. 21 kız, 30 erkek, toplam 51 öğrenciden oluşan bölüm öğrencilerinin hepsine ulaşıldığı için örneklem kullanılmamıştır

Araştırma verileri SPSS 10.0. Windows Paket Programı yüzde ve frekanslarına bakılarak elde edilmiştir. Öğrencilerin Okul Deneyimi dersine ilişkin algılarını tespit etmek amacıyla uygulanan anketin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.82 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılan öğrencilerin 21’i kız, 30’u erkektir. Öğrencilerin %27.5’i 17-19 ; %49’u 20-22; %17.6’sı 23-25; %2’si 26-28; %3.9’u 29 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır.

Öğrencilerden; hiç spor yapmayanlar %19.6; 1yıla kadar yapanlar %13.7; 1-3 yıl arasında yapanlar %11.8; 4-6 yıl arasında yapanlar %13.7; 7 yıl ve üzerinde yapanlar %41.2 oranındadır.

Tablo 1 Öğretmenlik Mesleği Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

CEVAPLAR						
		Hiç	Biraz	Kararsızım	Fazla	Çok Fazla
Öğretmenlik yapmayı düşünüyorum	F	2	3	8	9	29
	%	3.9	5.5	15.7	17.6	56.9
Mesleğin kutsallığına inanıyorum	f	0	1	4	18	28
	%	0	2.0	7.8	35.3	54.9
Toplumdaki saygınlığımı arttıracığını düşünüyorum	f	0	10	6	18	17
	%	0	19.6	11.8	35.3	33.3
Öğretmenliği tanıdığımı düşünüyorum	f	0	17	11	17	6
	%	0	33.3	21.6	33.3	11.8
Kişisel özelliklerime uyduğunu düşünüyorum	f	0	8	4	21	18
	%	0	15.7	7.8	41.2	35.3
Diğer branş öğretmenleri ile branşımın ders içi ve ders dışı etkinlik ve sorumlulukları farklıdır	f	1	10	4	19	17
	%	2,0	19.6	7.8	37.3	33.3

Öğrencilerin büyük çoğunluğu öğretmenlik mesleğinin kutsallığına inanmakta (%90.2); öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlıklarını arttıracığını düşünmekte (68.6) ve mezun olduklarında öğretmenlik yapmayı istemektedirler (%74.5). Öğretmenlik yapma konusunda öğrencilerin %15.7'si kararsız kalmışlardır.

Öğrencilerin %45.1'i öğretmenlik mesleğini tanıdıklarını, %33.3'ü biraz tanıdıklarını belirtirken; %21.6'sı bu konuda kararsız kalmışlardır. Bunun yanında çoğunluğu öğretmenlik mesleğinin kişisel özelliklerine uyduğunu (%76.5) düşünmektedirler (Tablo 1). Öğrenciler, diğer branş öğretmenleriyle Beden Eğitimi öğretmenleri arasında, ders içi ve ders dışı etkinlikler ve

sorumluluklar açısından fazla (%37.3) ve çok fazla (%33.3) farklılık olduğunu düşünmektedirler (Tablo 1).

Tablo 2 Okul Deneyimi Dersi İle İlgili Öğrenci Görüşleri

CEVAPLAR						
Okul Deneyimi		Hiç	Biraz	Kararsızım	Fazla	Çok Fazla
Ders öğrenim yaşantım için gereklidir	f	1	3	5	12	30
	%	2.0	5.9	9.8	23.5	58.8
Dersi öğretmenlik mesleği için önemli buluyorum	f	1	3	3	14	30
	%	2.0	5.9	5.9	27.5	58.8
Dersin mesleki bilgilerimi geliştireceğini düşünüyorum	f	1	1	4	18	27
	%	2.0	2.0	7.8	35.3	52.9
Ders yoluyla farklı öğrenci özelliklerini tanıyacağım	f	0	6	6	23	16
	%	0	11.8	11.8	45.1	31.4
Ders yoluyla farklı öğretmen özelliklerini tanıyacağım	f	1	6	6	24	14
	%	2.0	11.8	11.8	47.1	27.5
Derste kazanacağım tecrübelerin, öğretmenlik meslek derslerini etkileyeceğini düşünüyorum	f	1	3	5	27	15
	%	2.0	5.9	9.8	52.9	29.4

Derste kazanacağım tecrübelerin alan bilgisi derslerini etkileyeceğini düşünüyorum.	f	7	11	8	20	5
	%	13.7	21.6	15.7	39.2	9.8
Derste kazanacağım tecrübeler, öğretmenlik uygulamasına hazırlanmamı etkileyecek.	f	1	2	6	26	16
	%	2.0	3.9	11.8	51.0	31.4
Ders için ayrılan 2 dönemlik süre yeterlidir.	f	7	20	17	5	2
	%	13.7	39.2	33.3	9.8	3.9
Dersin 1. sınıfta alınması gelecekteki eğitim yaşantımı yönlendirmede etkili olacaktır.	f	2	3	5	19	22
	%	3.9	5.9	9.8	37.3	43.1
Spor yaşantım derste ki verimliliğimi etkileyecektir	f	6	9	9	16	11
	%	11.8	17.6	17.6	31.4	21.6
Derste okul ortamını yaşayacak olmaktan dolayı heyecanlıyım	f	4	9	5	12	21
	%	7.8	17.6	9.8	23.5	41.2
Dersin mesleki güvenimi artıracığını düşünüyorum	f	1	1	6	24	19
	%	2.0	2.0	11.8	47.1	37.3
Ders öğretmenlik duygularımı pekiştirecektir	f	1	4	11	17	18
	%	2.0	7.8	21.6	33.3	35.3

Ders sorumluluk ve mesleki sıkıntıları götürek öğretmenliğe daha iyi hazırlanacağım	f	2	12	8	13	16
	%	3.9	23.5	15.7	25.4	31.4
Ders Öğretmenlik bölümünde okumanın farklılığını hissedeceğimi düşünüyorum	f	0	4	6	16	25
	%	0	7.8	11.8	31.4	49.0

Öğrenciler Okul Deneyimi dersini öğrenim yaşantıları için gerekli (%82.3); öğretmenlik mesleği için önemli (%86.3) bulmaktadırlar (Tablo 2).

Okul Deneyimi dersi yoluyla öğrenciler, öğretmenlik mesleği hakkındaki bilgilerinin gelişeceğini düşünmektedirler (%88.2). Farklı öğrenci özelliklerini tanımada %76.5'i, farklı öğretmen özelliklerini tanımada %74.6'ü bu dersin etkili olacağını düşünmektedirler. Okul Deneyimi dersi yoluyla farklı öğretmen ve öğrenci özelliklerini "biraz" tanıyacağını düşünenler %11.8; "kararsız" kalanlar %11.8 oranındadır (Tablo 2).

Okul Deneyimi dersinde kazanacakları tecrübelerin "öğretmenlik meslek derslerini" (öğretmenlik mesleğine giriş vb.) etkilemesi konusunda %82.3; "öğretmenlik uygulaması" dersine hazırlanmada etkili olacağı konusunda %82.4 oranında olumlu görüş bildirirken; bu dersin "alan bilgisi derslerini" (cimnastik, atletizm vb.) etkilemeyeceğini düşünenler %13.7; biraz etkileyeceğini düşünenler %21.6; kararsız kalanlar %15.7 oranındadır (Tablo 2).

Okul Deneyimi dersi için ayrılan 2 (iki) dönemlik süreyi yeterli bulanların oranı %13.7'dir. Öğrencilerin %86.3'ü bu süreyi yeterli bulmamaktadır. Bunun yanında Okul Deneyimi dersinin 1. sınıftan itibaren alınmasının gelecekteki eğitim yaşantılarını doğru yönlendirmede etkili olacağını düşünenlerin oranı %80.4'dür (Tablo 2).

Lisanslı olarak spor yapmış-yapıyor olmanın, Okul Deneyimi dersindeki verimliliklerini artırması konusunda, öğrencilerin %53'ü olumlu görüş belirtmişlerdir. Spor yaşantısının okul deneyimi dersindeki verimliliği etkilemeyeceğini düşünenler %11.8; biraz etkileyeceğini düşünenler %17.6; kararsız kalanlar %17.6 oranındadır (Tablo 2).

Öğrencilerin %64.7'si Okul Deneyimi dersinde okul ortamını yaşayacak olmalarından dolayı heyecanlı olduklarını belirtirken, %84.4'ü bu dersin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak kendilerine olan güvenlerini artıracığını ve % 68.6'sı öğretmenlik duygusunu pekiştireceğini düşünmektedirler. Ancak bu konuda öğrencilerin %21.6'sı kararsız kalmışlardır (Tablo 2).

Okul Deneyimi dersinin mesleki sıkıntıları götürek öğretmenliğe hazırlanmada ne derecede etkili olacağı konusunda, öğrencilerin %54.9'u olumlu görüş bildirirken; %23.5'i "biraz", %15.7'si "kararsızım" cevabı vermiştir.

Öğrencilerin %80.4'ü öğretmenlik bölümünde okumanın farklılığını, Okul Deneyimi dersi yoluyla daha iyi hissedeceklerini düşünmektedirler.

SONUÇ

Okul Deneyimi I dersi, öğretmen adaylarının mesleği gözlemlediği ilk penceredir. Öğretmenlik mesleğinin güzelliği yanında, sorumluluk, zorluk ve sıkıntılarını gördükleri, heyecanını duydukları ilk ortamdır. Okul Deneyimi I dersine başlanmadan önce yapılan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrenciler Okul Deneyimi I dersinin öğrenim yaşantıları için gerekli, öğretmenlik mesleği için önemli bulmaktadırlar. Öğrenciler Okul Deneyimi I dersinin bundan sonraki öğrenim yaşantılarını ve mesleki bilgilerini olumlu etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini tanıdıklarını ve kişisel özelliklerine uyduğunu düşünmekte ve öğretmen olmayı istemektedirler.

Beden Eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenleri arasında ders içi ve dışı etkinlikler ve sorumluluklar açısından farklılıklar olduğunu düşünmektedirler.

Öğrencilerin tamamına yakını Okul Deneyimi I dersi yoluyla öğretmenlik mesleğine karşı olumlu duygularının pekişeceğini düşünmektedir.

Öğrencilerin %45.1'inin hiç ya da yeterince spor yapmamasına rağmen, özel yetenek sınavını kazanabilmiş olmaları, Ö.S.S. puanının bu tür sınavlarda ne derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu öğrencilerin, uygulama derslerinde daha dönemin başında başarısız oldukları ya da çok zorlandıkları, gelecek yıllarda uygulamalı derslerin artması ile başarısızlıklarının da artacağı endişesini yaşadıkları belirlenmiştir. Bu açıdan sporda başarılı olanların meslekte spor yapmamış olanlara göre daha çok kaygısız ve başarılı olacakları söylenebilir.

ÖNERİLER

- 1- Okul Deneyimi I dersi ile öğretmen adaylarına meslekte teorik bilginin yanında uygulamanın da önemi gösterilmelidir.
- 2- Öğretmen adayı, öğretmenlik mesleğinin ilk penceresi olan Okul Deneyimi I dersi aracılığı ile bu mesleğin zorlukları ve sorumluluklarının yanında güzelliklerini, manevi doyumunu ve bir gönül işi olduğunu keşfetmeli ve sevmelidir.
- 3- Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin verimli ve amaca yönelik yürütülebilmesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile üniversitenin diyalogunun güçlendirilmesine, bilgi alışverişinin sağlanmasına, üniversite öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını titizlikle denetlemesine ve yönlendirmesine bağlı olacaktır.

- 4- Okul Deneyimi I dersi aracılığı ile, uygulama okullarındaki öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, bilgilerini yenilemeleri ve kaynak temini için üniversiteden faydalanmaları sağlanmalıdır.
- 5- Bu araştırmada Okul Deneyimi I dersinin algılanış biçimi ortaya konulduğu gibi, Okul deneyimi II dersi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin de öğretmen adaylarınca algılanış biçimleri benzer bir çalışma ile belirlenebilir. Bu çalışmayı takiben de söz konusu derslerin bitiminden sonra da aynı uygulama yapılarak başlangıç ve sonuçtaki algılar karşılaştırılabilir.
- 6- Tüm üniversitelerin eğitim fakültelerinde bu derslere yönelik araştırmalar yapılarak sonuçlar birleştirilebilir. Bu çalışmalarla YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın "öğretmen yetiştirilmesi" konusundaki yeni projelerine ve alınacak tedbirlere de ışık tutulabilir.
- 7- Özellikle Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim gibi özel yetenek gerektiren öğretmenlik bölümlerinin sınav sistemi tekrar gözden geçirilmelidir. Uygulanmakta olan sınav sisteminde ÖSS'den 120 gibi bir puan barajı konulduktan sonra tekrar ÖSS'nin ağırlıklı puan etkisinin olması, uygulama puanlarını ikinci plana itmekte ve yetenekli öğrenciler bu sistem içinde kaybedilmektedir. Söz konusu bölümlerin sınavları titizlikle ve bilir kişilerden oluşan bir komisyonca yapılmalı, uygulamalı puanları çoğaltılmalı ve hatta öğretmenlik bölümlerine eskiden olduğu gibi tekrar mülakat ve fiziki uygunluk kriterleri de eklenmelidir. Bu komisyonda spor bilimcileri, anatomistler ve psikologlar bulunmalıdır. Ancak böyle seçici davranılırsa yetenekli, başarılı, kendine güveni olan, geleceğe umutla ve kaygısızca bakabilen öğretmenler yetiştirilebilir.

Yeniden yapılanmanın ve uygulamanın başarılı olabilmesi için Eğitim Fakülteleriyle uygulama okulları arasında sıkı bir işbirliği, etkili bir iletişim, sorumlulukların paylaşılması, Fakülte ve okul imkanlarının birlikte kullanılması, yardımlaşmanın kurumsallaşması zorunludur. Yani yeniden yapılanmayı tanımak, fakülte-okul işbirliğinin misyonunu anlamak, yararlı olduğuna inanmak, sistemin başarılı olması için istekli olmak ve el ele omuz omuza çaba göstermek gereklidir.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ, K. Etkili Öğrenme ve Öğretme, 1. Baskı, Kanyılmaz Matbaası, İzmir, 1996. s.181
- ATAÜNAL, A. **Türkiye'de İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu** M.E.B.;Yükseköğretim Genel Md., s.11, Ankara, 1994.
- _____**Öğretmenlik Mesleğine Giriş ve Nasıl Bir İnsan** 20 Mayıs Eğitim, Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını, 3, , Ankara, 2000. s.52-53
- BAGCIOĞLU, G. Genel, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersine ilişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tezi, Ankara, 1997 ,s.6

- BİLGE N. **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi** Kültür Bakanlığı Yayını, Birinci Baskı, Ankara, 1989. s.3
- DEMİR, K. “*Eğitim Fakültelerinde Nitelik Bunalımı*”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, s.27-30, Mart-2000.
- DPT **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel, İhtisas Komisyon Raporu**, Devlet Planlama TeşkilatıYayını, Ankara, 1983. s.15
- DOĞAN, H. M. Kurt “*Eğitim Sistemimizde Kuram ve Uygulama İlişkilerinin Değerlendirilmesi*”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Ekim-2000. s.21-30
- GÜÇLÜ, N. M., Güçlü “*Öğretmen Eğitiminde Nitelik Sorunu*”, Modern Öğretmen Yetiştirme Gelişme ve İlerlemeler Sempozyumu Ankara, 1996. , s.48-62,
- HARMANDAR, M. ve Diğerleri “*Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi*”, Milli Eğitim Dergisi,Sayı: 148, s.3-6, 2000.
- KAYA, Y. K. **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış**, Ankara, 1993. s.4
- KOÇ, G. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Öğrencileri ÜzerindekiEtkileri (Yayımlanmamış Y.L). Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Ankara,1998. s.4,7
- KOÇ, Ş. “*Değişik Kesimlerin Okul Beden Eğitimi Görüş ve Değerlendirmelerine İlişkin Bir Araştırma*”, 2. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, , Manisa,1993. s.437-449
- KORKMAZ, İ. S.Akbaşlı; “*Okul Deneyimi Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi*”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, , Sayı: 5, Ekim-2001. s.1-7
- KÜÇÜKAHMET, L. **Öğretmen Yetiştirme (Programları ve Uygulamaları)**, Ankara, 1993. s.38
- KÜLAHLIOĞLU, S. “*İyi Öğretmenlik Yetenek mi? Beceri mi?*”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Ekim-2000. s.52-58
- ORAL, B. A., Dağlı “*Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları*”, **Çağdaş Eğitim**, , Mayıs-1999. s.18-24
- ÖZDEMİR S. YALIN H.İ. **Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği**, 1. basım, Nobel Yayıncılık, , Ankara, 1998. s.11
- ÖZYİĞİT, C. “*Hareket*”, 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir,1991. s.77-82
- SANDS,M. D.A. Özçelik **Okullarda Uygulama Çalışmaları (Ortaöğretim)**, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1997. s.2
- ŞEN, H. “*Sportif Etkinlikte Bulunan (Sporcu) Lise Öğrencileriyle Bulunmayanların Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması*”, 2. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Manisa, 1993. s.345-351
- TEMEL, A. “*Öğretmenin ve Eğitimin Niteliği*”, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, Bildiriler II-2, , Milli Eğitim Basımevi, Ankara,1993. s.233
- YETİM, A. “*Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Sosyal Görevleri*”, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Sayı:3, 1999. s.222-234
- YOLCU, İ. “*Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi*”, 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir,1991. s.69-72